

12.5.2020

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Täydennyslausunto: HE 67/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ravitsemisyriyten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on antanut Eduskunnan talousvaliokunnalle lausunnon otsikkoasiassa. MaRa täydentää lausuntoaan seuraavasti.

Uudelleentyöllistämistukeen liittyvät ongelmat

MaRa on käsitellyt uudelleentyöllistämistukeen liittyviä ongelmia aiemmin antamassaan lausunnossa. Sen lisäksi MaRa lausuu uudelleentyöllistämistuesta seuraavan.

Tuen soveltuminen talvimatkailukeskusten ravintoloihin sekä saariston ja Järvi-Suomen kesämatkailuravintoloihin

Tuen myöntämisen edellytyksenä on lakiesityksen 4 §:n 2 momentin mukaan, että tuen saajan on maksettava rajoitusvelvoitteen päättymistä seuraavan kolmen kuukauden ajalta palkkaa.

Rajoitustoimen alkaminen iski voimakkaasti myös talvimatkailukeskusten ravintoloihin. Vuoden parhaan sesongin, pääsiäisen, aikaan ravintolat olivat kiinni. Erinomainen lumitilanne Pohjois-Suomessa olisi sallinut kauden jatkamisen pitkälle kevääseen. Ravintoloissa oli paljon työntekijöitä niin helmikuussa kuin rajoitustoimen alkaessa 4.4.2020.

Talvimatkailukeskusten kesä etenkin Pohjois-Suomessa on normaaliolosuhteiden huomattavasti hiljaisempi kuin huhtikuu pääsiäisesonkeineen aina äitienpäivään asti. Työntekijöitä on kesällä huomattavasti vähemmän töissä, joten palkkasummakin jää pienemmäksi. Talvimatkailukeskusten ravintoloiden kannalta on kohtuutonta, että saadakse uudelleentyöllistämistukea niiden tuen määrän vertailukohteena käytetään kesä-elokuun aikana maksettua palkkoja. Niiden tuki jää huomattavasti pienemmäksi kuin niiden vahingot olivat rajoitustoimen aikana.

Lakiesityksen 4 §:n 2 momentin mukaan tukea voidaan myöntää enintään siitä määrästä työntekijöitä, joille on maksettu palkkaa helmikuulta 2020.

Suomessa on satoja (kesä)ravintoloita, jotka aukaisevat ovensa huhtitoukokuussa. Ne ovat suljettuina helmikuussa, joten niillä ei ole silloin lainkaan työntekijöitä, joille voitaisiin maksaa palkkaa. Ne eivät voi siten

saada lainkaan uudelleentyöllistämistukea. Tämä on näiden ravintoloiden kannalta kohtuutonta, koska ne kärsivät suuria myynnin menetyksiä rajoitustoimen ajalta, esimerkiksi pääsiäisen, vapun ja äitienpäivän ajalta.

MaRa katsoo, että lakiesityksen 4 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset ovat kohtuuttomia talvi- ja kesäsesonkina aukiolevien ravintoloiden kannalta.

Osa uudelleentyöllistämistuen määrään vaikuttavista tekijöistä on ravintolayritysten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella

Uudelleentyöllistämistuen tavoitteena on, että ravintolat palkkaisivat mahdollisimman monta työntekijää rajoitustoimen päättymisen jälkeen. MaRa kannattaa hallituksen tavoitetta.

Työntekijöiden lomautusten keskeyttämisessä on kuitenkin monia näkökohtia, joista osaan ravintolat eivät voi vaikuttaa millään tavalla. Näitä ovat yhtäältä se, miten asiakkaat palaavat ravintoloihin rajoitustoimen päättyessä ja toisaalta se, millaisia rajoituksia eduskunta asettaa ravintoloiden avaamiselle.

Ravintola-ala tekee rajoitustoimen päättyessä kaikkensa, että asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuus voidaan varmistaa. Joka tapauksessa on selvää, vaikka eduskunta ei tekisikään rajoituksia, ravintolatoiminta ei ole samanaista kuin kesällä 2019. Asiakkaita on joka tapauksessa paljon vähemmän, mutta kysymykseksi jää, kuinka paljon vähemmän.

Ravintoloiden henkilöstökulut ovat korkeat, alalla keskimäärin noin 30 prosenttia liikevaihdosta. Käsien raaka-aineista ruokaa valmistavilla ravintoloilla ja henkilöstöravintoloilla lähemmäs 40 prosenttia liikevaihdosta. Ravintoloiden on suunniteltava rajoitustoimien päättyessä erittäin tarkkaan, kuinka monta työntekijää voidaan kutsua takaisin töihin ottaen huomioon asiakasmäärään liittyvä epävarmuus. Lisäksi huomioon tulee ottaa, että ravintoloiden kassat ovat tyhjät, mikä vaikeuttaa henkilöstön uudelleen palkkaamista.

Hallitus valmistelee niitä ehtoja, joilla ravintolat voisivat aukaista ovensa 1.6.2020. Julkisuudessa on ollut esillä, että vain puolet enimmäisasiakaspaidoista voisi olla käytössä. Julkisuudessa on esitetty myös, että alkoholin anniskeluaikoja rajoitettaisiin voimakkaasti. On myös esitetty, että ravintola-asiakkaiden välisen etäisyyden tulisi olla vähintään kaksi metriä.

Edellä mainitut ja niiden kaltaiset rajoitukset ovat sellaisia, joihin ravintolat eivät voi itse vaikuttaa. Ne vaikuttavat kuitenkin vahvasti siihen, kuinka monta työntekijää ravintolayritykset voivat kutsua lomautukselta takaisin töihin. Jos vain puolet asiakaspaidoista saa olla käytössä, se vaikuttaa erittäin merkittävästi siihen, kuinka monta työntekijää ravintolayritys voi kutsua lomautukselta takaisin töihin.

MaRa katsoo, että ravintolayritysten kannalta on kohtuutonta, että uudelleentyöllistämistuen määrä riippuu sellaisista tekijöistä, jotka ovat ravintolayritysten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Asiakkaiden määrä kesä-elokuussa on joka tapauksessa selvästi vähäisempi kuin normaalikesänä. Eduskunta vaikuttaa ravintoloiden mahdollisia aukeamiseen liittyviä rajoituksia asettaessaan merkittävästi siihen, kuinka paljon ravintolayritykset voivat kutsua työntekijöitä takaisin töihin. Ravintolayritysten taloudellinen tilanne mahdollistaa vain sen henkilökunnan määrän, joka vastaa asiakkailta saatavia tuloja.

Uudelleentyöllistämistuki maksetaan liian myöhään

Lakiesityksen 4 §:n 4 momentin mukaan toimivaltaisen viranomaisen tulee tehdä päätös tuen myöntämisestä 31 päivään joulukuuta 2020 mennessä.

Ravintoloiden kassat ovat tyhjiä rajoitustoimen päättyessä. Olen selvittänyt tätä varsinaisen lausuntonne kohdassa ”Ravintola-alan yritysten taloudellinen tilannekuva”.

Ravintolayritykset tarvitsevat korvauksen valtiolta rajoittamistoimen aiheuttamista vahingoista mahdollisimman nopeasti. Uudelleentyöllistämistukipäätös voisi pahimmillaan tulla vasta vuoden lopulla. Tämä ei edistä työntekijöiden uudelleen työllistymistä. Tuki on siten osittain tavoitteensa vastainen.

MaRa katsoo, että päätös uudelleentyöllistämisen tuesta tulee tehdä huomattavasti nopeammin kuin säännöksessä on esitetty. Ravintoloille rajoitustoimesta maksettavan vahingonkorvausjärjestelmän tulisi olla huomattavasti yksinkertaisempi, jotta korvaus voitaisiin maksaa yrityksille nopeasti.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Timo Lappi
toimitusjohtaja